بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İSLAM KAHRAMANLARI

SERİ 2

HZ. ALİ B. EBÛ TÂLİB

Kur'an ve Sahih Hadislere Göre Hayber'in Sancaktarı ve Dördüncü Halife

وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلْأَوَّلُونَ مِنَ ٱلْمُهَٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحْسَٰنٍ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى تَحْتَهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

"İyilik yarışında önceliği kazanan Muhacirler ve Ensar ile, onlara güzelce uyanlardan Allah hoşnut olmuştur, onlar da Allah'tan hoşnuddurlar. Allah onlara, içinde temelli ve ebedi kalacakları, içlerinden ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır; işte büyük kurtuluş budur."

Tevbe Sûresi 9:100

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

quranscience.my | facebook.com/QuranScienceMY

Ücretsiz dijital sürümü okumak için okutun: quranscience.my

© 2026 M / 1448 H quranscience.my — ücretsiz kitap. Satılamaz.

TEŞEKKÜR

Peygamberine arkadaş olarak sahâbeyi seçen ve imanda öne geçenlerden razı olan Allah'a hamd olsun. Efendimiz Peygamberimiz Muhammed'e ﷺ, onun âline ve ashabına — özellikle amcasının oğlu ve damadı Ali b. Ebû Tâlib'e رضى الله عنه — salât ve selâm olsun.

Bu kitap özellikle sevgili eşime ithaf edilmiştir,

ZAHARAH MOHD LATİF;

sevgili çocuklarıma,

MUHAMMAD HAFİZ, NOOR HAZWANİ, ABDUL HAKİM, NOOR HİDAYAH, NOR AQİLA ve **NOR ATİQAH**;

ve damatlarımla gelinlerime,

FAZİLAH, MALEK, HANİN, FAİRİZAL ve **FİRWAN**.

İslam Kahramanları'nın bu ikinci kitabı, Ali b. Ebû Tâlib'in رضى الله عنه hayatını anlatır: iman eden ilk çocuk, Hayber'in sancaktarı, Hudeybiye Antlaşması'nın kâtibi, halifelerin danıştığı âlim ve Kûfe'de şehit edilen dördüncü halife. Allah bu ilmi faydalı ilimlerden — 'ilmun yuntefe'u bih — eylesin.

BU E-KİTABIN KAPAĞI HAKKINDA

Bu e-kitabın kapağında hiçbir insan veya hayvan tasvir edilmemiştir. Kapakta, şafak vakti kayalık bir tepenin üzerinde duran, siyah taşlardan yapılmış ***Hayber kalesi*** resmedilmiştir: mavi bir gökyüzü ve ufukta altın bir ışık.

Kalenin çevresinde yeşil ***hurma bahçeleri***, önünde ise Medine'nin kuzeyindeki Hayber bölgesine has ***siyah volkanik taşlar (harre)*** uzanır.

Solda, tahta bir mızrağın ucunda ***beyaz bir sancak*** dalgalanır. Bu, Resûlullah'ın ﷺ Hayber'deki şu sözünü hatırlatır: "Yarın bu sancağı, Allah'ın fethi onun elleriyle nasip edeceği bir adama vereceğim" — ve sancak Ali'ye verildi (Sahîh-i Buhârî 3701).

Ön planda büyük bir kayanın üzerinde ***bir parşömen tomarı ve bir kalem*** durmaktadır. Bunlar Ali'nin ilmini ve Hudeybiye Antlaşması'nın kâtibi oluşunu (Sahîh-i Buhârî 2699) simgeler. Sancak ve kalem birlikte Ali'nin iki yönünü gösterir: meydanda bir kahraman, ilimde bir âlim.

Alttaki ***lacivert şerit***, ***ince altın çizgilerle*** çerçevelenmiş olup yazarın adının yer aldığı alandır — İslam Kahramanları kapaklarının hepsi uyumlu olsun diye Seri 1'in kapağındaki gibi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İÇİNDEKİLER

HZ. ALİ B. EBÛ TÂLİB 5
1. HZ. ALİ KİMDİR? 6
2. İMAN EDEN İLK ÇOCUK 8
3. HİCRET GECESİ: RESÛLULLAH'IN ﷺ YATAĞINDA 9
4. FÂTIMATÜ'Z-ZEHRÂ İLE EVLİLİĞİ 11
5. BEDİR, UHUD VE HENDEK 12
6. HUDEYBİYE: ANTLAŞMANIN KÂTİBİ 14
7. HAYBER: SANCAK ALİ'NİN ELİNDE 17
8. HÂRÛN'UN MÛSÂ'YA GÖRE KONUMU 19
9. EHL-İ BEYT: MÜBÂHELE ÂYETİ VE ABÂ HADİSİ 21
10. BERÂE SÛRESİ'NİN TEBLİĞCİSİ VE YEMEN KADISI 24
11. EBÛ TÜRÂB: ALİ'NİN EVİNDE SADE HAYAT 26
12. ALİ'Yİ SEVMEK İMANDANDIR 29
13. ALİ'NİN İLMİ VE HİKMETİ 30
14. ÜÇ HALİFE İLE BİRLİKTE 32
15. DÖRDÜNCÜ HALİFE VE FİTNE DÖNEMİ 34
16. KÛFE'DE ŞEHADETİ 36
17. ALİ'NİN AHLÂKI VE ŞAHSİYETİ 37
18. ALİ KISSALARININ KAYNAKLARI 38
19. ALİ'NİN HAYATINDAKİ ŞAHSİYETLER 39
20. ALİ'NİN HAYATINDAKİ MEKÂNLAR 40
21. ALİ'NİN HAYAT KRONOLOJİSİ 41
22. ALİ HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR 42
23. DERSLER VE SONUÇ 44
KAYNAKÇA 45
DESTEK VE BAĞIŞ 46

Renk rehberi: yeşil kutu = Kur'an ayeti; altın kutu = hadis; kahverengi kutu = siyer notu (siyer kitaplarının rivayeti); mavi tablo = karşılaştırma.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HZ. ALİ B. EBÛ TÂLİB

Resûlullah'ın ﷺ öyle bir sahâbîsi vardır ki çocukluğundan itibaren onun evinde büyümüş, vahyi ilk indiği günlerden itibaren işitmiş ve iman edenlerin en öncülerinden olmuştur. Bu sahâbî ***Ali b. Ebû Tâlib***'dir رضى الله عنه — Resûlullah'ın ﷺ amcasının oğlu, damadı, Fâtımatü'z-Zehrâ'nın eşi, Hasan ve Hüseyin'in babası.

Ali, Hayber'de sancağı taşıyan kahraman, Hudeybiye Antlaşması'nı yazmakla görevlendirilen sahâbî, halifelerin başvurduğu âlim ve Hulefâ-i Râşidîn'in dördüncüsü olarak tanınır. Resûlullah ﷺ ona şöyle buyurmuştur: ***"Sen bendensin, ben de sendenim."***

Bu e-kitap ***İslam Kahramanları*** serisinin ikincisidir. İlk kitapta olduğu gibi, Ali'nin رضى الله عنه hayatı önce Kur'an'dan ve sahih hadislerden, sonra güvenilir siyer kitaplarından derlenmiştir. Her rivayetin kaynağı belirtilir. Meşhur ama senedi zayıf olan hikâyeler dürüstçe açıklanır.

Ali'nin hayatı, ümmet tarihinin en zor fitne dönemini de kapsar. O döneme ait bölümler Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'in yoluna göre yazılmıştır: olayları adaletle anlatmak, Resûlullah'ın ﷺ bütün ashabına saygı göstermek ve hiçbirini kötülemekten dili korumak.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HZ. ALİ KİMDİR?

Tam adı ***Ali b. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib b. Hâşim*** el-Kureşî el-Hâşimî'dir. Babası Ebû Tâlib, dedesi Abdülmuttalib'in vefatından sonra Resûlullah'ı ﷺ himayesine alan amcasıdır. Dolayısıyla Ali, Resûlullah'ın ﷺ ***amcasının oğludur***.

Annesi, Hâşimoğulları'ndan ***Fâtıma bint Esed b. Hâşim***'dir. O da Ebû Tâlib'in evinde küçük Resûlullah'a ﷺ bakmış, sonra Müslüman olup Medine'ye hicret etmiştir.

Meşhur görüşe göre Ali, Mekke'de ***nübüvvetten yaklaşık on yıl önce*** (600 yılı civarında) doğmuştur. Ebû Tâlib'in en küçük oğludur. Kardeşleri Tâlib, Akîl ve Ca'fer'dir.

ADI, KÜNYESİ VE LAKAPLARI

AD VEYA LAKAP	AÇIKLAMA
Ali	Babası Ebû Tâlib'in verdiği ad
Haydar	Annesinin verdiği ad; "arslan" demektir. Ali bunu Hayber'de kendisi söylemiştir (Sahîh-i Müslim 1807)
Ebü'l-Hasan	En meşhur künyesi; büyük oğlu Hasan'a nispetle
Ebû Türâb	"Toprağın babası"; bizzat Resûlullah'ın ﷺ verdiği lakap (11. bölüm)
Emîrü'l-Mü'minîn	Dördüncü halife olarak unvanı (35–40 H.)

RESÛLULLAH'IN ﷺ EVİNDE BÜYÜMESİ

SİYER NOTU: ALİ, RESÛLULLAH'IN ﷺ YANINDA

İbn İshâk'ın rivayetine göre Kureyş bir defasında ağır bir kıtlığa uğradı. Ebû Tâlib'in çok çocuğu vardı ve geçimi zordu. Resûlullah ﷺ amcası Abbâs'a şöyle dedi: "Kardeşin Ebû Tâlib'in kalabalık bir ailesi var. Gel, onun yükünü hafifletelim."

Bunun üzerine Abbâs Ca'fer'i, Resûlullah ﷺ da ***Ali***'yi yanına aldı. Ali, Allah onu peygamber olarak gönderinceye kadar Resûlullah'ın ﷺ yanında kaldı; sonra ona uydu, iman etti ve onu tasdik etti.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye, "Müslüman olan ilk erkek Ali" bölümü.

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ, kendisini büyüten Ebû Tâlib'in iyiliğine, onun oğlunu büyüterek karşılık verdi. İyilik iyilikle karşılandı. Allah da bu himayeyi, Ali'nin insanların en hayırlısının terbiyesinde büyümesine ve ilk iman edenlerden olmasına vesile kıldı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İMAN EDEN İLK ÇOCUK

İlk vahiy indiğinde Ali, Resûlullah'ın ﷺ evinde kalıyordu. İbn İshâk, Ali'nin ***yaklaşık on yaşında*** Müslüman olduğunu ve böylece Resûlullah'a ﷺ iman eden ilk çocuk olduğunu söyler.

SİYER NOTU: İLK MÜSLÜMAN KİMDİR?

İlk Müslüman olan kişi hakkında rivayetler farklıdır: Hz. Hatice, Ebû Bekir, Ali veya Zeyd b. Hârise. Tirmizî, Enes'ten Nebî'nin ﷺ pazartesi günü peygamber olarak gönderildiğini, Ali'nin de salı günü namaz kıldığını rivayet eder (Câmiu't-Tirmizî 3728); bazı âlimler bu hadisi zayıf saymıştır.

Âlimler bu rivayetleri meşhur bir şekilde uzlaştırır: ***Kadınlardan Hatice, hür erkeklerden Ebû Bekir, çocuklardan Ali, azatlı kölelerden Zeyd b. Hârise.*** Hepsi imanda öne geçenlerdendir.

KAYNAK:

İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye; İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye; İbn Hacer, el-İsâbe.

Siyer kitapları, Ebû Tâlib'in bir gün Ali'yi Mekke vadilerinde Resûlullah ﷺ ile birlikte namaz kılarken gördüğünü de anlatır. Ebû Tâlib bu dini sordu, sonra oğluna şöyle dedi: "O seni ancak hayra çağırır; ondan ayrılma."

Ali çocukken Müslüman olduğu için hiçbir puta secde etmedi. Kalbi çocukluğundan itibaren tevhid ile şekillendi. Allah, imanda öne geçenlerin derecesini şöyle bildirir:

TEVBE SÛRESİ 9:100

وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلۡأَوَّلُونَ مِنَ ٱلۡمُهَٰجِرِينَ وَٱلۡأَنصَارِ وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحۡسَٰنٖ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ وَرَضُواْ عَنۡهُ وَأَعَدَّ لَهُمۡ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي تَحۡتَهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ١٠٠

İyilik yarışında önceliği kazanan Muhacirler ve Ensar ile, onlara güzelce uyanlardan Allah hoşnut olmuştur, onlar da Allah'tan hoşnuddurlar. Allah onlara, içinde temelli ve ebedi kalacakları, içlerinden ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır; işte büyük kurtuluş budur.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/9:100

ALINACAK DERSLER

Yaş, iman etmeye ve yüksek bir dereceye ulaşmaya engel değildir. Ali çocukken iman etti ve imanı ömrünün sonuna kadar sağlam kaldı. Anne babalar çocuklarının din eğitimine erken yaşta özen göstermelidir; çünkü erken ekilen tohum en güçlü şekilde filizlenir.

HİCRET GECESİ: RESÛLULLAH'IN ﷺ YATAĞINDA

Nübüvvetin on üçüncü yılında Kureyş'in ileri gelenleri Dâru'n-Nedve'de toplanıp Resûlullah'ı ﷺ öldürmeye karar verdi. Her kabile bir genç gönderecek, böylece kanı kabileler arasında dağılacak ve Hâşimoğulları intikam alamayacaktı.

SİYER NOTU: ALİ'NİN HİCRET GECESİNDEKİ FEDAKÂRLIĞI

İbn İshâk'ın rivayetine göre Resûlullah ﷺ Ali'ye şöyle dedi: ***"Yatağıma yat ve şu yeşil Hadramî hırkama bürün. Onun içinde uyu; onlardan hoşlanmayacağın hiçbir şey sana ulaşmayacaktır."***

Kureyş gençleri bütün gece Resûlullah'ın ﷺ evini gözetledi. Örtüye bürünmüş birinin yattığını görüp onu Resûlullah ﷺ sandılar. Resûlullah ﷺ ise aralarından çıkıp gitti. Sabah olup içeri girdiklerinde yatanın Ali olduğunu gördüler.

Ali ayrıca, Mekkelilerin Resûlullah'ın ﷺ yanında bıraktığı ***emanetleri sahiplerine geri vermek*** için birkaç gün Mekke'de kalmakla görevlendirildi. Ona düşman oldukları hâlde mallarını yine ona emanet ediyorlardı. Ardından Ali de hicret etti ve Kubâ'da Resûlullah'a ﷺ kavuştu.

Rivayetin durumu: Bu kıssayı İbn İshâk rivayet etmiştir; siyer ve tefsir kitaplarında meşhurdur. Ahmed de senedi tartışılan bir yolla rivayet etmiştir. Siyer âlimleri onu hicret olaylarının bir parçası olarak genel kabulle karşılamıştır.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye, Resûlullah'ın ﷺ hicreti bölümü; İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye.

Allah o gecedeki Kureyş tuzağını şöyle bildirir:

ENFÂL SÛRESİ 8:30

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ ۚ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ ٱللَّهُ ۖ وَٱللَّهُ خَيْرُ ٱلْمَٰكِرِينَ ﴿٣٠﴾

İnkar edenler, seni bağlayıp bir yere kapamak veya öldürmek, ya da sürmek için düzen kuruyorlardı. Onlar düzen kurarken, Allah da düzenlerini bozuyordu. Allah düzen yapanların en iyisidir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/8:30

ALINACAK DERSLER

Ali, Resûlullah'ın ﷺ sözüne güvendiği için ölüm hedefi olan yerde huzurla uyudu. Bu, imandan doğan bir cesarettir. Kıssa emanet hakkında da bir ders verir: Resûlullah ﷺ tehlike anında bile, insanların mallarının sahiplerine iade edildiğinden emin olmadan Mekke'den ayrılmadı.

FÂTIMATÜ'Z-ZEHRÂ İLE EVLİLİĞİ

Medine'de Ali, Resûlullah'ın ﷺ en küçük kızı ***Fâtıma***'ya رضى الله عنها talip oldu. Siyer kitaplarına göre evlilik, hicretin ikinci yılında, Bedir Savaşı sıralarında gerçekleşti.

Ali o sırada fakirdi. İbn Abbâs رضى الله عنهما şöyle rivayet eder: Ali Fâtıma ile evlenince Resûlullah ﷺ ona: "Ona bir şey ver" buyurdu. Ali: "Hiçbir şeyim yok" dedi. Resûlullah ﷺ: ***"Hutamiyye zırhın nerede?"*** buyurdu. İşte o zırh mehir oldu (Sünen-i Ebû Dâvûd 2125; Elbânî sahih saymıştır).

Düğün yemeği için Ali, Kaynukaoğulları'ndan bir kuyumcuyla birlikte *izhir* otu taşıyıp satmayı planlamıştı. İçki haram kılınmadan önce Hamza'nın onun iki devesini kestiği olay da o zaman yaşandı (Sahîh-i Buhârî 3091); bu, Seri 1'de anlatılmıştır.

ALİ VE FÂTIMA'NIN ÇOCUKLARI

AD	AÇIKLAMA
Hasan b. Ali	H. 3'te doğdu; Resûlullah'ın ﷺ torunu; H. 41'de ümmetin arasını bulmuştur
Hüseyin b. Ali	H. 4'te doğdu; Resûlullah'ın ﷺ torunu; H. 61'de Kerbelâ'da şehit oldu
Zeyneb bint Ali	Abdullah b. Ca'fer ile evlendi
Ümmü Gülsüm bint Ali	Ömer b. Hattâb رضى الله عنه ile evlendi

Fâtıma'nın H. 11'de vefatından sonra Ali başka hanımlarla da evlendi. Çocuklarından biri, babasından hadis rivayet eden ***Muhammed b. el-Hanefiyye***'dir.

ALINACAK DERSLER

İslam'daki en hayırlı yuva, sade bir mehir üzerine kuruldu: tek bir zırh. Resûlullah ﷺ damadını serveti için değil, imanı ve ahlâkı için seçti. Bu sadelik, evliliğine bereketle başlamak isteyen her Müslüman aile için bir örnektir.

BEDİR, UHUD VE HENDEK

BEDİR (H. 2)

Bedir Savaşı'nda Ali, ***Hamza*** ve ***Ubeyde b. Hâris*** ile birlikte Kureyş'in üç ileri geleninin teke tek vuruşma çağrısına çıktı ve rakibini öldürdü. Allah o gün vuruşan iki grup hakkında şu âyeti indirdi:

HAC SÛRESİ 22:19

۞هَٰذَانِ خَصۡمَانِ ٱخۡتَصَمُواْ فِي رَبِّهِمۡۖ فَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ قُطِّعَتۡ لَهُمۡ ثِيَابٞ مِّن نَّارٖ يُصَبُّ مِن فَوۡقِ رُءُوسِهِمُ ٱلۡحَمِيمُ ١٩

İşte Rableri hakkında tartışmaya giren iki taraf: O'nu inkar edenlere, ateşten elbiseler kesilmiştir, başlarına da kaynar su dökülür.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/22:19

Ali bizzat şöyle demiştir: ***"Kıyamet günü hasımlaşmak için Rahmân'ın huzurunda diz çökecek ilk kişi benim"*** (Sahîh-i Buhârî 3965). Ebû Zer رضى الله عنه da bu âyetin onlar hakkında indiğine yemin etmiştir (Sahîh-i Buhârî 3969). Bu vuruşmanın tamamı Seri 1: Hamza'da anlatılmıştır.

UHUD (H. 3)

Uhud'da Müslümanların safları dağıldığında Ali, Resûlullah ﷺ ile birlikte sebat eden sahâbîlerdendi. Savaştan sonra Ali kalkanıyla su getiriyor, Fâtıma da Resûlullah'ın ﷺ yüzündeki yarayı yıkıyordu. Kanın durmadığını görünce Fâtıma bir hasır parçası yakıp külünü yaraya bastırdı (Sahîh-i Buhârî 2903).

HENDEK (H. 5)

SİYER NOTU: ALİ VE AMR B. ABDİ VÜD

Hendek kuşatması sırasında birkaç Kureyş süvarisi hendeği dar bir yerinden atlayarak geçti. Aralarında gücüyle meşhur Kureyş kahramanı ***Amr b. Abdi Vüd*** de vardı. Müslümanları teke tek vuruşmaya çağırdı.

Henüz genç olan Ali b. Ebû Tâlib bu çağrıya karşılık verdi. Ali önce onu İslam'a davet etti, ancak Amr reddetti. Vuruştular ve Ali, Amr'ı öldürdü. Diğer süvariler hendeğin öbür yakasına kaçtı.

Rivayetin durumu: Bu kıssayı İbn İshâk rivayet etmiştir ve siyer kitaplarında meşhurdur. Sahîh-i Buhârî ve Sahîh-i Müslim'de yoktur. Ali'nin darbesini bütün ümmetin ibadetine denk tutan söz gibi yaygın bazı eklemeler zayıf veya uydurmadır.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye, Hendek Savaşı bölümü; Hâkim, el-Müstedrek; İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye.

ALINACAK DERSLER

Ali her büyük savaşta ön saftaydı. Ancak cesareti edeple birlikteydi: savaşmadan önce rakibini İslam'a davet etti. Cihadın amacı öldürmek değil, hakkı ikame etmek ve hidayet kapısını açmaktır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HUDEYBİYE: ANTLAŞMANIN KÂTİBİ

H. 6 yılının Zilkade ayında Resûlullah ﷺ umre yapmak için yaklaşık 1.400 sahâbî ile yola çıktı. Kureyş onları Hudeybiye'de durdurdu. Sahâbîler bir ağacın altında Resûlullah'a ﷺ biat ettiler ve Allah onlardan razı olduğunu bildirdi:

FETİH SÛRESİ 48:18

۞لَّقَدْ رَضِيَ ٱللَّهُ عَنِ ٱلْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ ٱلشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَٰبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾

Allah inananlardan, ağaç altında sana baş eğerek el verirlerken, and olsun ki hoşnut olmuştur. Gönüllerinde olanı da bilmiş, onlara güvenlik vermiş, onlara yakın bir zafer ve ele geçirecekleri bol ganimetler bahşetmiştir. Allah, güçlü olandır, Hakim olandır.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/48:18

Sonunda bir barış antlaşması yapıldı. Antlaşmanın kâtibi ***Ali b. Ebû Tâlib*** idi. Aşağıdaki hadis, antlaşma yazılırken olanları ve kıssanın bir yıl sonra nasıl devam ettiğini anlatır:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 2699

حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى، عَنْ إِسْرَائِيلَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنِ الْبَرَاءِ ـ رضى الله عنه ـ قَالَ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فِي ذِي الْقَعْدَةِ، فَأَبَى أَهْلُ مَكَّةَ أَنْ يَدَعُوهُ يَدْخُلُ مَكَّةَ، حَتَّى قَاضَاهُمْ عَلَى أَنْ يُقِيمَ بِهَا ثَلاَثَةَ أَيَّامٍ، فَلَمَّا كَتَبُوا الْكِتَابَ كَتَبُوا هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم. فَقَالُوا لاَ نُقِرُّ بِهَا، فَلَوْ نَعْلَمُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ مَا مَنَعْنَاكَ، لَكِنْ أَنْتَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ. قَالَ " أَنَا رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ". ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ " امْحُ رَسُولَ اللَّهِ ". قَالَ لاَ، وَاللَّهِ لاَ أَمْحُوكَ أَبَدًا، فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم الْكِتَابَ، فَكَتَبَ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، لاَ يَدْخُلُ مَكَّةَ سِلاَحٌ إِلاَّ فِي الْقِرَابِ، وَأَنْ لاَ يَخْرُجَ مِنْ أَهْلِهَا بِأَحَدٍ، إِنْ أَرَادَ أَنْ يَتَّبِعَهُ، وَأَنْ لاَ يَمْنَعَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِهِ أَرَادَ أَنْ يُقِيمَ بِهَا. فَلَمَّا دَخَلَهَا، وَمَضَى الأَجَلُ أَتَوْا عَلِيًّا، فَقَالُوا قُلْ لِصَاحِبِكَ اخْرُجْ عَنَّا فَقَدْ مَضَى الأَجَلُ. فَخَرَجَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَتَبِعَتْهُمُ ابْنَةُ حَمْزَةَ يَا عَمِّ يَا عَمِّ. فَتَنَاوَلَهَا عَلِيٌّ فَأَخَذَ بِيَدِهَا، وَقَالَ لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلاَمُ دُونَكِ ابْنَةَ عَمِّكِ، احْمِلِيهَا.

فَاخْتَصَمَ فِيهَا عَلِيٌّ وَزَيْدٌ وَجَعْفَرٌ، فَقَالَ عَلِيٌّ أَنَا أَحَقُّ بِهَا وَهْىَ ابْنَةُ عَمِّي. وَقَالَ جَعْفَرٌ ابْنَةُ عَمِّي وَخَالَتُهَا تَحْتِي. وَقَالَ زَيْدٌ ابْنَةُ أَخِي. فَقَضَى بِهَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم لِخَالَتِهَا. وَقَالَ " الْخَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الأُمِّ ". وَقَالَ لِعَلِيٍّ " أَنْتَ مِنِّي وَأَنَا مِنْكَ ". وَقَالَ لِجَعْفَرٍ " أَشْبَهْتَ خَلْقِي وَخُلُقِي ". وَقَالَ لِزَيْدٍ " أَنْتَ أَخُونَا وَمَوْلاَنَا ".

TERCÜME:

Berâ رضى الله عنه şöyle dedi: Nebî ﷺ Zilkade ayında umreye çıktı. Mekkeliler onun Mekke'ye girmesine izin vermediler; sonunda (gelecek yıl gelip) orada üç gün kalması şartıyla onlarla anlaştı. Antlaşmayı yazarken "Bu, Allah'ın Resûlü Muhammed'in ﷺ üzerinde anlaştığı metindir" diye yazdılar. Onlar: "Bunu kabul etmeyiz. Senin Allah'ın Resûlü olduğunu bilseydik seni engellemezdik. Fakat sen Muhammed b. Abdullah'sın" dediler. O: "Ben Allah'ın Resûlüyüm ve ben Muhammed b. Abdullah'ım" buyurdu. Sonra Ali'ye: "Allah'ın Resûlü (ibaresini) sil" dedi. ***Ali: "Hayır, vallahi seni asla silmem" dedi.*** Bunun üzerine Resûlullah ﷺ yazıyı aldı ve şöyle yazdı: "Bu, Muhammed b. Abdullah'ın üzerinde anlaştığı metindir: Mekke'ye kınında olmayan silah sokulmayacak; Mekke halkından ona uymak isteyen hiç kimse çıkarılmayacak; ashabından orada kalmak isteyen hiç kimse engellenmeyecek." (Ertesi yıl) Mekke'ye girip süre dolunca Ali'ye gelip: "Arkadaşına söyle, yanımızdan çıksın; süre doldu" dediler. Nebî ﷺ de çıktı. Hamza'nın kızı "Amcacığım! Amcacığım!" diye arkalarından geldi. Ali onu tutup elinden aldı ve Fâtıma'ya: "Amcanın kızını al, onu taşı" dedi. Sonra Ali, Zeyd ve Ca'fer onun hakkında tartıştılar. Ali: "Ona ben daha layığım; o benim amcamın kızıdır" dedi. Ca'fer: "O benim amcamın kızıdır, teyzesi de benim hanımımdır" dedi. Zeyd: "O benim kardeşimin kızıdır" dedi. Nebî ﷺ onu teyzesine verdi ve: "Teyze anne yerindedir" buyurdu. ***Ali'ye: "Sen bendensin, ben de sendenim" buyurdu.*** Ca'fer'e: "Yaratılışta da ahlâkta da bana benzedin" buyurdu. Zeyd'e de: "Sen bizim kardeşimiz ve mevlâmızsın" buyurdu.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ubeydullah b. Mûsâ ← İsrâîl b. Yûnus ← Ebû İshâk es-Sebîî ← Berâ b. Âzib رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü's-Sulh, Hadis No. 2699.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:2699

"Yazıyı aldı ve yazdı" ifadesini âlimlerin çoğu, yazılmasını emretti veya Ali yerini gösterdikten sonra kelimeyi bizzat sildi şeklinde anlamıştır. Resûlullah ﷺ okuma yazma bilmeyen *ümmî* Peygamber'dir.

Ali'nin "Allah'ın Resûlü" ibaresini silmeyi reddetmesi itaatsizlik değil, derin bir sevgi ve saygıydı. Resûlullah ﷺ onun duygusunu anladı ve işi bizzat kendisi halletti.

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ o günün en önemli belgesini yazmak için Ali'yi seçti; bu, onun ilmine ve emanetine duyulan güvenin işaretiydi. ***"Sen bendensin, ben de sendenim"*** sözü aralarındaki yakınlığı gösterir. Hadis ayrıca Resûlullah'ın ﷺ bir antlaşmada daha büyük bir maslahat için lafızda taviz vermeye hazır olduğunu öğretir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HAYBER: SANCAK ALİ'NİN ELİNDE

H. 7 yılının Muharrem ayında Resûlullah ﷺ İslam ordusunu Medine'nin yaklaşık 150 km kuzeyinde, hurmalıkları ve Yahudilere ait sağlam kaleleriyle verimli bir bölge olan ***Hayber***'e götürdü. Bazı kaleler günlerce direndi. Sonra bir akşam Resûlullah ﷺ, sahâbîlerin o gece uyuyamamasına sebep olan bir söz söyledi:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3701

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ـ رضى الله عنه ـ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ " لأُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلاً يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ " قَالَ فَبَاتَ النَّاسُ يَدُوكُونَ لَيْلَتَهُمْ أَيُّهُمْ يُعْطَاهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّاسُ، غَدَوْا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كُلُّهُمْ يَرْجُو أَنْ يُعْطَاهَا فَقَالَ " أَيْنَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ". فَقَالُوا يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ " فَأَرْسِلُوا إِلَيْهِ فَأْتُونِي بِهِ ". فَلَمَّا جَاءَ بَصَقَ فِي عَيْنَيْهِ، وَدَعَا لَهُ، فَبَرَأَ حَتَّى كَأَنْ لَمْ يَكُنْ بِهِ وَجَعٌ، فَأَعْطَاهُ الرَّايَةَ. فَقَالَ عَلِيٌّ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا فَقَالَ " انْفُذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ، ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الإِسْلاَمِ، وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ مِنْ حَقِّ اللَّهِ فِيهِ، فَوَاللَّهِ لأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلاً وَاحِدًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ ".

TERCÜME:

Sehl b. Sa'd رضى الله عنه, Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğunu rivayet etti: ***"Yarın bu sancağı, Allah'ın fethi onun elleriyle nasip edeceği bir adama vereceğim."*** Sehl dedi ki: İnsanlar, sancağın hangisine verileceğini konuşarak geceyi geçirdiler. Sabah olunca her biri sancağın kendisine verilmesini umarak Resûlullah'ın ﷺ yanına gittiler. O: "Ali b. Ebû Tâlib nerede?" diye sordu. "Ey Allah'ın Resûlü, gözleri ağrıyor" dediler. "Ona haber gönderin, onu bana getirin" buyurdu. Gelince gözlerine (hafifçe) tükürdü ve ona dua etti; hiç ağrısı olmamış gibi iyileşti. Sonra sancağı ona verdi. Ali: "Ey Allah'ın Resûlü, onlar bizim gibi oluncaya kadar onlarla savaşayım mı?" dedi. Buyurdu ki: ***"Yavaşça yürü, onların yurduna varınca onları İslam'a davet et ve onlara Allah'ın hakkından üzerlerine düşeni bildir. Vallahi, Allah'ın senin vesilenle tek bir kişiyi hidayete erdirmesi, senin için kızıl develere sahip olmaktan daha hayırlıdır."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Kuteybe b. Saîd ← Abdülazîz b. Ebî Hâzim ← Ebû Hâzim Seleme b. Dînâr ← Sehl b. Sa'd رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü Fezâili Ashâbi'n-Nebî ﷺ, Hadis No. 3701.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:3701

"Kızıl develer" (*humru'n-ne'am*) o zaman Arapların en değerli malıydı. Resûlullah ﷺ, savaş sancağını eline aldığı anda Ali'ye asıl hedefin yalnızca zafer değil, ***hidayet*** olduğunu hatırlattı.

ALİ VE MERHAB

Seleme b. Ekva'ın رضي الله عنه rivayetinde Hayber'in kahramanı ***Merhab*** şiir okuyarak meydan okudu. Ali de şiirle karşılık verdi: ***"Ben, annemin Haydar (arslan) adını verdiği kişiyim…"***, sonra Merhab'ın başına vurup onu öldürdü. Ardından fetih onun elleriyle gerçekleşti (Sahîh-i Müslim 1807).

SİYER NOTU: ALİ'NİN HAYBER KAPISINI SÖKMESİ KISSASI

Siyer kitapları, Ali'nin kalkanını düşürdüğünü, kalenin kapılarından birini söküp kalkan olarak kullandığını ve sonradan sekiz adamın o kapıyı kaldıramadığını anlatır.

Bu kıssa vaazlarda ve hikâye kitaplarında yaygındır. Ancak senedi zayıftır: İbn İshâk onu adı verilmeyen birinden rivayet etmiştir. Ali'nin gücü ve Hayber'in onun elleriyle fethi sahih hadislerde zaten sabittir; zayıf bir kıssaya dayanmaya gerek yoktur.

Rivayetin durumu: ZAYIF — senedi kopuktur (meçhul bir râvi vardır).

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye, Hayber bölümü; İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye.

ALINACAK DERSLER

Sancak onu en çok isteyene değil, başka bir rivayette geçtiği üzere "Allah'ı ve Resûlü'nü seven, Allah'ın ve Resûlü'nün de sevdiği" kişiye verildi (Sahîh-i Buhârî 3702). Şeref, meşhur olma arzusundan değil, Allah'tan gelir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HÂRÛN'UN MÛSÂ'YA GÖRE KONUMU

H. 9 yılının Receb ayında Resûlullah ﷺ, Bizans tehdidine karşı hayatındaki en büyük orduyla ***Tebük***'e çıktı. Bu sefer Ali'yi yanına almadı; ailesine bakması için onu Medine'de bıraktı.

Münafıklar, Ali'nin yük görüldüğü için geride bırakıldığını söylemeye başladılar. Ali üzüldü ve Resûlullah'a ﷺ yetişti. Aldığı cevap, Ali'nin en meşhur faziletlerinden biri olarak kalmıştır:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 4416

حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، حَدَّثَنَا يَحْيَى، عَنْ شُعْبَةَ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم خَرَجَ إِلَى تَبُوكَ، وَاسْتَخْلَفَ عَلِيًّا فَقَالَ أَتُخَلِّفُنِي فِي الصِّبْيَانِ وَالنِّسَاءِ قَالَ " أَلاَ تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلاَّ أَنَّهُ لَيْسَ نَبِيٌّ بَعْدِي ". وَقَالَ أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْحَكَمِ سَمِعْتُ مُصْعَبًا.

TERCÜME:

Sa'd b. Ebû Vakkâs رضى الله عنه, Resûlullah'ın ﷺ Tebük'e çıktığını ve Ali'yi (Medine'de) yerine vekil bıraktığını rivayet etti. Ali: "Beni çocuklar ve kadınlarla mı bırakıyorsun?" dedi. Buyurdu ki: ***"Bana göre Hârûn'un Mûsâ'ya göre konumunda olmaya razı olmaz mısın? Şu kadar var ki benden sonra peygamber yoktur."*** Ebû Dâvûd (et-Tayâlisî) dedi ki: Bize Şu'be, Hakem'den haber verdi: Mus'ab'dan (bunu) işittim.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Müsedded ← Yahyâ b. Saîd el-Kattân ← Şu'be ← Hakem b. Uteybe ← Mus'ab b. Sa'd ← babası Sa'd b. Ebû Vakkâs رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Meğâzî, Hadis No. 4416.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:4416

Hz. Mûsâ عَلَيْهِ السَّلَامُ kırk gece Rabbiyle buluşmaya Tûr'a gittiğinde kavmine bakması için kardeşi Hz. Hârûn'u عَلَيْهِ السَّلَامُ yerine bırakmıştı (A'râf 7:142). Resûlullah ﷺ da ailesine bakması için Ali'yi bıraktı.

NOT: "BENDEN SONRA PEYGAMBER YOKTUR" SÖZÜNÜN ANLAMI

Resûlullah ﷺ benzetmenin sınırını bizzat açıkladı: Ali yakınlık, güven ve aileyi koruma görevinde Hârûn gibidir, ***ama peygamber olarak değil***; çünkü peygamberlik Hz. Muhammed ﷺ ile sona ermiştir.

Ehl-i Sünnet âlimleri bu hadisin Ali'nin büyük bir faziletini gösterdiğini, ancak Peygamber'den ﷺ sonraki hilafet hakkında bir nas olmadığını açıklar; zira Hz. Hârûn عَلَيْهِ السَّلَامُ bizzat Hz. Mûsâ'dan عَلَيْهِ السَّلَامُ önce vefat etmiştir.

KAYNAK:
İbn Hacer, Fethu'l-Bârî, 4416 numaralı hadisin şerhi; Nevevî, Şerhu Sahîhi Müslim, 2404 numaralı hadis.

ALINACAK DERSLER

Bazen küçük görünen bir görev — ailesine bakmak için geride kalmak — aslında büyük bir emanettir. Ali cihada katılamadığına üzüldü, Resûlullah ﷺ ise görevinin gerçek değerini göstererek onun gönlünü aldı. İslam'ın davasındaki her görevin kendine has bir şerefi vardır.

EHL-İ BEYT: MÜBÂHELE ÂYETİ VE ABÂ HADİSİ

H. 9 yılında ***Necrân***'dan gelen bir Hristiyan heyeti Medine'ye gelip Hz. İsâ عَلَيْهِ السَّلَامُ hakkında Resûlullah ile ﷺ tartıştı. Allah ona, onları *mübâhele*ye, yani yalan söyleyen tarafa Allah'ın lânetinin inmesi için karşılıklı dua etmeye davet etmesini emretti:

ÂL-İ İMRÂN SÛRESİ 3:61

فَمَنْ حَآجَّكَ فِيهِ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا۟ نَدْعُ أَبْنَآءَنَا
وَأَبْنَآءَكُمْ وَنِسَآءَنَا وَنِسَآءَكُمْ وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَل
لَّعْنَتَ ٱللَّهِ عَلَى ٱلْكَٰذِبِينَ ﴿٦١﴾

Sana ilim geldikten sonra, bu hususta seninle kim tartışacak olursa, de ki: "Gelin, oğullarımızı, oğullarınızı, kadınlarımızı, kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım, sonra lanetleşelim de, Allah'ın lanetinin yalancılara olmasını dileyelim".

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/3:61

Sa'd b. Ebû Vakkâs'ın رضى الله عنه rivayetine göre bu âyet inince Resûlullah ﷺ ***Ali'yi, Fâtıma'yı, Hasan'ı ve Hüseyin'i*** çağırdı ve: ***"Allah'ım, bunlar benim ailemdir"*** buyurdu (Sahîh-i Müslim 2404). Necrân heyeti mübâheleden kaçındı ve cizye ödeyerek barışmayı tercih etti.

ABÂ (KİSÂ) HADİSİ

Bir başka sahih hadis, Ali'nin Resûlullah'ın ﷺ Ehl-i Beyt'i içindeki yerini gösterir:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2424

حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ، - وَاللَّفْظُ لأَبِي بَكْرٍ - قَالاَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ، عَنْ زَكَرِيَّاءَ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ شَيْبَةَ، عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ، قَالَتْ قَالَتْ عَائِشَةُ خَرَجَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم غَدَاةً وَعَلَيْهِ مِرْطٌ مُرَحَّلٌ مِنْ شَعْرٍ أَسْوَدَ فَجَاءَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ فَأَدْخَلَهُ ثُمَّ جَاءَ الْحُسَيْنُ فَدَخَلَ مَعَهُ ثُمَّ جَاءَتْ فَاطِمَةُ فَأَدْخَلَهَا ثُمَّ جَاءَ عَلِيٌّ فَأَدْخَلَهُ ثُمَّ قَالَ { إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا }

TERCÜME:

Âişe رضى الله عنها şöyle dedi: Nebî ﷺ bir sabah siyah kıldan, nakışlı bir örtüyle (*mirt murahhal*) çıktı. Hasan b. Ali geldi, onu (örtünün altına) aldı. Sonra Hüseyin geldi, o da onunla birlikte girdi. Sonra Fâtıma geldi, onu da aldı. Sonra Ali geldi, onu da aldı. Sonra şu âyeti okudu: ***"Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor."***

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ebû Bekir b. Ebî Şeybe ← Muhammed b. Abdullah b. Numeyr ← Muhammed b. Bişr el-Abdî ← Zekeriyyâ b. Ebî Zâide ← Mus'ab b. Şeybe ← Safiyye bint Şeybe ← Âişe رضى الله عنها.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü Fezâili's-Sahâbe, Hadis No. 2424.

DERECE: SAHİH — en sahih iki hadis kitabından (Sahîhayn) biri olan Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:2424

Resûlullah'ın ﷺ okuduğu âyet, Ahzâb Sûresi'ndeki bir âyetin parçasıdır:

AHZÂB SÛRESİ 33:33

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ ۖ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٣٣﴾

Evlerinizde oturun; eski Cahiliyye'de olduğu gibi açılıp saçılmayın; namazı kılın; zekatı verin; Allah'a ve Peygamberine itaat edin. Ey Peygamberin ev halkı! (ehl-i beyt) Şüphesiz Allah sizden kusuru giderip sizi tertemiz yapmak ister.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/33:33

NOT: EHL-İ BEYT KİMLERDİR?

33:33. âyet, Resûlullah'ın ﷺ hanımlarına hitap eden bir bağlamda inmiştir. Bu yüzden Ehl-i Sünnet âlimleri ***onun hanımlarının Ehl-i Beyt'ten olduğunu***, Abâ Hadisi'nin de ***Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin'in de Ehl-i Beyt'ten olduğunu*** gösterdiğini açıklar.

Ehl-i Beyt'i sevmek imandandır. Bununla birlikte Ehl-i Sünnet onları Allah'ın ve Resûlü'nün verdiği dereceden yukarı çıkarmaz ve diğer sahâbîleri de kötülemez.

KAYNAK:
İbn Kesîr, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm (Ahzâb 33:33); Nevevî, Şerhu Sahîhi Müslim.

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ ailesini tek bir örtü altında topladı ve temizlikleri için dua etti. İman üzerine kurulan aile, şerefli bir ailedir. Her Müslüman, Resûlullah'ın ﷺ ailesini sevmeli, salavatta onlara dua etmeli ve ahlâklarını örnek almalıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BERÂE SÛRESİ'NİN TEBLİĞCİSİ VE YEMEN KADISI

H. 9 yılının hac mevsiminde Resûlullah ﷺ, ***Ebû Bekir es-Sıddîk***'ı رضى الله عنه hac emiri tayin etti. Ardından müşriklerle yapılan antlaşmaların sona erdiğini ilan eden Tevbe (Berâe) Sûresi'nin başı indi:

TEVBE SÛRESİ 9:3

وَأَذَٰنٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ إِلَى ٱلنَّاسِ يَوْمَ ٱلْحَجِّ ٱلْأَكْبَرِ أَنَّ ٱللَّهَ بَرِىٓءٌ مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُۥ ۚ فَإِن تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ وَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِى ٱللَّهِ ۗ وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣﴾

Allah'ın ve Peygamberinin, ortak koşanlardan uzak olduğunu, büyük hac günü, Allah ve peygamberi insanlara ilan eder. Eğer tevbe ederseniz, bu sizin için daha hayırlı olur, yüz çevirirseniz, bilin ki siz Allah'ı aciz bırakamazsınız. İnkar edenlere can yakıcı azabı müjdele.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/9:3

Resûlullah ﷺ bu âyetleri Minâ'da insanlara ilan etmesi için Ali'yi onların arkasından gönderdi. Aşağıdaki hadis bunu anlatır:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 4656

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ، حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ، قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ، قَالَ بَعَثَنِي أَبُو بَكْرٍ ـ رضى الله عنه ـ فِي تِلْكَ الْحَجَّةِ فِي الْمُؤَذِّنِينَ، بَعَثَهُمْ يَوْمَ النَّحْرِ يُؤَذِّنُونَ بِمِنًى أَنْ لاَ يَحُجَّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ، وَلاَ يَطُوفَ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ. قَالَ حُمَيْدٌ ثُمَّ أَرْدَفَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، فَأَمَرَهُ أَنْ يُؤَذِّنَ بِبَرَاءَةَ. قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَأَذَّنَ مَعَنَا عَلِيٌّ فِي أَهْلِ مِنًى يَوْمَ النَّحْرِ بِبَرَاءَةَ، وَأَنْ لاَ يَحُجَّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ، وَلاَ يَطُوفَ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ.

TERCÜME:

Ebû Hüreyre رضى الله عنه şöyle dedi: Ebû Bekir رضى الله عنه o hacda beni ilan yapanlar arasında gönderdi. Onları kurban bayramı günü Minâ'da şunu ilan etmeleri için gönderdi: "Bu yıldan sonra hiçbir müşrik hac yapamaz ve hiç kimse Kâbe'yi çıplak tavaf edemez." Humeyd dedi ki: Sonra Nebî ﷺ ***Ali b. Ebû Tâlib***'i arkalarından gönderdi ve ona Berâe'yi ilan etmesini emretti. Ebû Hüreyre dedi ki: Ali de kurban bayramı günü

Minâ'da bizimle birlikte insanlara Berâe'yi, bu yıldan sonra hiçbir müşrikin hac yapamayacağını ve hiç kimsenin Kâbe'yi çıplak tavaf edemeyeceğini ilan etti.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Abdullah b. Yûsuf ← Leys b. Sa'd ← Ukayl b. Hâlid ← İbn Şihâb ez-Zührî ← Humeyd b. Abdurrahman ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü't-Tefsîr, Hadis No. 4656.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:4656

Ebû Bekir hac emiri olarak kaldı; Ali'nin görevi onun emri altında Berâe'yi ilan etmekti. Âlimler, Arap âdetine göre bir antlaşmanın bozulduğunu, antlaşmayı yapanın yakın akrabasından birinin ilan ettiğini açıklar. İki büyük sahâbî tek bir görevde iş birliği yaptı.

YEMEN KADISI (H. 10)

H. 10 yılında Resûlullah ﷺ Ali'yi kadı olarak ***Yemen***'e gönderdi. Ali: "Ey Allah'ın Resûlü, beni genç yaşımda ve yargı hakkında bilgim yokken mi gönderiyorsun?" dedi. Buyurdu ki: ***"Şüphesiz Allah kalbine hidayet verecek ve dilini sağlam kılacaktır."*** Ona iki tarafı da dinlemeden hüküm vermemesini de tavsiye etti. Ali: "Ondan sonra hiçbir hükümde tereddüt etmedim" dedi (Sünen-i Ebû Dâvûd 3582; Elbânî hasen saymıştır).

HADİS: GADÎR-İ HUM

Veda Haccı'ndan dönüşte, Gadîr-i Hum denilen yerde Resûlullah ﷺ Ali hakkında şöyle buyurdu: ***"Ben kimin mevlâsı isem, Ali de onun mevlâsıdır."***

Bu sözün sebebi, Ali ile birlikte Yemen'den dönen bazı sahâbîlerin ganimet taksimindeki sertliğinden şikâyet etmeleriydi. Resûlullah ﷺ, onu sevmeleri ve ona düşmanlık etmemeleri için Ali'nin konumunu açıkladı (Sahîh-i Buhârî 4350). Ehl-i Sünnet âlimleri buradaki *mevlâ* kelimesini ***sevilen ve desteklenen kişi*** olarak anlar, hilafete tayin hakkında bir nas olarak değil.

Derece: SAHİH — Câmiu't-Tirmizî 3713; Tirmizî hasen, Elbânî sahih saymıştır.

ALINACAK DERSLER

Ali, ilim ve kararlılık gerektiren görevlere layık görüldü: binlerce hacının önünde Allah'ın hükmünü ilan etmek ve koca bir ülkede kadılık yapmak. Resûlullah'ın ﷺ duası ömrü boyunca onun azığı oldu. Ali'nin Minâ'da Ebû Bekir ile iş birliği de sahâbîlerin tek bir ekip gibi çalıştığını gösterir.

EBÛ TÜRÂB: ALİ'NİN EVİNDE SADE HAYAT

Ali'nin en sevdiği lakap Emîrü'l-Mü'minîn değil, ***Ebû Türâb*** — "Toprağın babası" — idi. Bu lakabı ona sevgi dolu bir anda bizzat Resûlullah ﷺ vermişti:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3703

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ رَجُلاً، جَاءَ إِلَى سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ فَقَالَ هَذَا فُلاَنٌ ـ لأَمِيرِ الْمَدِينَةِ ـ يَدْعُو عَلِيًّا عِنْدَ الْمِنْبَرِ. قَالَ فَيَقُولُ مَاذَا قَالَ يَقُولُ لَهُ أَبُو تُرَابٍ. فَضَحِكَ قَالَ وَاللَّهِ مَا سَمَّاهُ إِلاَّ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، وَمَا كَانَ لَهُ اسْمٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْهُ. فَاسْتَطْعَمْتُ الْحَدِيثَ سَهْلاً، وَقُلْتُ يَا أَبَا عَبَّاسٍ كَيْفَ قَالَ دَخَلَ عَلِيٌّ عَلَى فَاطِمَةَ ثُمَّ خَرَجَ فَاضْطَجَعَ فِي الْمَسْجِدِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم " أَيْنَ ابْنُ عَمِّكِ ". قَالَتْ فِي الْمَسْجِدِ. فَخَرَجَ إِلَيْهِ فَوَجَدَ رِدَاءَهُ قَدْ سَقَطَ عَنْ ظَهْرِهِ، وَخَلَصَ التُّرَابُ إِلَى ظَهْرِهِ، فَجَعَلَ يَمْسَحُ التُّرَابَ عَنْ ظَهْرِهِ فَيَقُولُ " اجْلِسْ يَا أَبَا تُرَابٍ ". مَرَّتَيْنِ.

TERCÜME:

Ebû Hâzim'in rivayetine göre bir adam Sehl b. Sa'd'a gelip: "Şu falanca — Medine valisini kastediyordu — minberde Ali'den söz ediyor" dedi. Sehl: "Ne diyor?" diye sordu. Adam: "Ona Ebû Türâb diyor" dedi. Sehl güldü ve şöyle dedi: ***"Vallahi ona bu adı Nebî'den ﷺ başkası vermedi; ona bundan daha sevimli bir ad da yoktu."*** Ben (Ebû Hâzim) Sehl'den bu hadisi anlatmasını istedim ve: "Ey Ebû Abbâs, nasıl oldu?" dedim. Sehl dedi ki: Ali Fâtıma'nın yanına girdi, sonra çıkıp mescitte yattı. Nebî ﷺ (Fâtıma'ya): "Amcanın oğlu nerede?" diye sordu. Fâtıma: "Mescitte" dedi. Bunun üzerine onun yanına gitti ve ridasının sırtından düştüğünü, sırtına toprak bulaştığını gördü. Sırtındaki toprağı silmeye başladı ve iki defa: ***"Kalk otur, ey Ebû Türâb!"*** buyurdu.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Abdullah b. Mesleme ← Abdülazîz b. Ebî Hâzim ← babası Ebû Hâzim ← Sehl b. Sa'd رضي الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü Fezâili Ashâbi'n-Nebî ﷺ, Hadis No. 3703.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:3703

Vali "Ebû Türâb" lakabını Ali'yi küçümsemek için kullanıyordu; Sehl ise bu adın aslında Resûlullah'tan ﷺ kalma sevgi dolu bir hatıra olduğunu açıkladı. Yerme niyetiyle söylenen şey, gerçekte bir şerefti.

FÂTIMA TESBİHİ

Ali ile Fâtıma'nın hayatı çok sadeydi. Fâtıma eliyle buğday öğütüyor, değirmen ellerini yara ediyordu. Esirlerden bir hizmetçi istediklerinde Resûlullah ﷺ onlara daha hayırlı bir şey verdi:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3705

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنِ الْحَكَمِ، سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي لَيْلَى، قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيٌّ، أَنَّ فَاطِمَةَ، عَلَيْهَا السَّلاَمُ شَكَتْ مَا تَلْقَى مِنْ أَثَرِ الرَّحَا، فَأَتَى النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم سَبْيٌ، فَانْطَلَقَتْ فَلَمْ تَجِدْهُ، فَوَجَدَتْ عَائِشَةَ، فَأَخْبَرَتْهَا، فَلَمَّا جَاءَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم أَخْبَرَتْهُ عَائِشَةُ بِمَجِيءِ فَاطِمَةَ، فَجَاءَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِلَيْنَا، وَقَدْ أَخَذْنَا مَضَاجِعَنَا، فَذَهَبْتُ لأَقُومَ فَقَالَ " عَلَى مَكَانِكُمَا ". فَقَعَدَ بَيْنَنَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى صَدْرِي وَقَالَ " أَلاَ أُعَلِّمُكُمَا خَيْرًا مِمَّا سَأَلْتُمَانِي إِذَا أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا تُكَبِّرَا أَرْبَعًا وَثَلاَثِينَ، وَتُسَبِّحَا ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ، وَتَحْمَدَا ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ، فَهْوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ ".

TERCÜME:

Ali رضى الله عنه anlattı: Fâtıma, el değirmeninin (ellerinde bıraktığı) izden şikâyet ediyordu. Sonra Nebî'ye ﷺ esirler getirildi. Fâtıma (onu görmeye) gitti ama bulamadı; Âişe ile karşılaşıp ona durumu anlattı. Nebî ﷺ gelince Âişe ona Fâtıma'nın geldiğini haber verdi. Nebî ﷺ, biz yatağımıza girmişken yanımıza geldi. Kalkmak istedim, fakat: "Yerinizde kalın" buyurdu. Ayaklarının serinliğini göğsümde hissedinceye kadar aramıza oturdu ve şöyle buyurdu: ***"Size, benden istediğinizden daha hayırlısını öğreteyim mi? Yatağınıza girdiğinizde 34 kere tekbir getirin, 33 kere tesbih edin ve 33 kere hamd edin. Bu, sizin için bir hizmetçiden daha hayırlıdır."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Muhammed b. Beşşâr ← Gunder ← Şu'be ← Hakem b. Uteybe ← Abdurrahman b. Ebî Leylâ ← Ali b. Ebû Tâlib رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü Fezâili Ashâbi'n-Nebî ﷺ, Hadis No. 3705.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:3705

Ali, bu zikri Resûlullah'tan ﷺ işittikten sonra Sıffîn gecesinde bile terk etmediğini söylemiştir (Sahîh-i Buhârî 5362).

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ, başkaları daha muhtaç olduğu için kendi kızına bile hizmetçi vermedi. Bunun yerine manevî bir güç olan bir zikir verdi. Uykudan önceki zikir — 33 tesbih, 33 hamd, 34 tekbir — dünya işleriyle yorulan her Müslümana Ali ile Fâtıma'nın evinden kalan bir mirastır.

ALİ'Yİ SEVMEK İMANDANDIR

Ali'nin en büyük faziletlerinden biri, Resûlullah'ın ﷺ onu sevenler ve ona buğzedenler hakkında ona verdiği sözdür. Ali bunu bizzat yemin ederek rivayet etmiştir:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 78

حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، وَأَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الأَعْمَشِ، ح وَحَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى، - وَاللَّفْظُ لَهُ - أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ، عَنْ زِرٍّ، قَالَ قَالَ عَلِيٌّ وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ إِنَّهُ لَعَهْدُ النَّبِيِّ الأُمِّيِّ صلى الله عليه وسلم إِلَىَّ أَنْ لاَ يُحِبَّنِي إِلاَّ مُؤْمِنٌ وَلاَ يُبْغِضَنِي إِلاَّ مُنَافِقٌ .

TERCÜME:

Zirr (b. Hubeyş) dedi ki: Ali şöyle dedi: ***"Taneyi yaran ve canı yaratana yemin ederim ki ümmî Nebî'nin ﷺ bana verdiği söz şudur: Beni ancak mümin sever, bana ancak münafık buğzeder."***

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahyâ b. Yahyâ ← Ebû Muâviye ← A'meş ← Adî b. Sâbit ← Zirr b. Hubeyş ← Ali b. Ebû Tâlib رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Îmân, Hadis No. 78.

DERECE: SAHİH — en sahih iki hadis kitabından (Sahîhayn) biri olan Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:78

Benzer bir hadis ***Ensâr*** hakkında da gelmiştir: "İmanın alameti Ensâr'ı sevmek, nifakın alameti Ensâr'a buğzetmektir" (Sahîh-i Buhârî 17). Dolayısıyla Ali'yi sevmek, Ensâr'ı sevmek ve Resûlullah'ın ﷺ bütün ashabını sevmek imanın alametlerindendir.

CENNETLE MÜJDELENEN ON KİŞİ

Ali, Resûlullah'ın ﷺ tek bir hadiste cennetlik olarak adlarını saydığı on sahâbîden biridir: Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Talha, Zübeyr, Abdurrahman b. Avf, Sa'd b. Ebû Vakkâs, Saîd b. Zeyd ve Ebû Ubeyde b. Cerrâh (Câmiu't-Tirmizî 3747; Elbânî sahih saymıştır).

ALINACAK DERSLER

Ali sevgisi yalnızca bir duygu değil, imanın bir ölçüsüdür. Ancak gerçek sevgi Resûlullah'ın ﷺ yolunu izler: Ebû Bekir'e, Ömer'e ve Osman'a buğzetmeden Ali'yi sevmek; sahâbîleri kötülemeden Ehl-i Beyt'i sevmek. Mümin hepsini sever, çünkü Resûlullah ﷺ hepsini sevmiştir.

ALİ'NİN İLMİ VE HİKMETİ

Ali, Kur'an inmeye başladığı andan itibaren onunla birlikte büyüdü. Vahiy kâtiplerinden ve sahâbîlerin en âlimlerinden biriydi. Ömer b. Hattâb رضى الله عنه bizzat şöyle demiştir: ***"Kur'an'ı en iyi okuyanımız Übey, en iyi hüküm vereniniz Ali'dir"*** (Sahîh-i Buhârî 4481).

Resûlullah'ın ﷺ vefatından sonra bazı insanlar Ali'de başkalarına verilmemiş gizli bir ilim bulunduğunu zannettiler. Ali bunu açıkça reddetti:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 111

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلاَمٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ مُطَرِّفٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ، قَالَ قُلْتُ لِعَلِيٍّ هَلْ عِنْدَكُمْ كِتَابٌ قَالَ لاَ، إِلاَّ كِتَابُ اللَّهِ، أَوْ فَهْمٌ أُعْطِيَهُ رَجُلٌ مُسْلِمٌ، أَوْ مَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ. قَالَ قُلْتُ فَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ قَالَ الْعَقْلُ، وَفَكَاكُ الأَسِيرِ، وَلاَ يُقْتَلُ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ.

TERCÜME:

Ebû Cuhayfe رضى الله عنه şöyle dedi: Ali'ye: "Sizin (Ehl-i Beyt'in yanında, Kur'an'dan başka) bir kitap var mı?" diye sordum. O: ***"Hayır; ancak Allah'ın Kitabı, Müslüman bir kişiye verilen anlayış ve şu sahifedekiler var"*** dedi. "Bu sahifede ne var?" dedim. "Diyet, esirlerin serbest bırakılması ve bir Müslümanın bir kâfir sebebiyle öldürülmeyeceği (hükümleri)" dedi.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Muhammed b. Selâm ← Vekî' b. Cerrâh ← Süfyân es-Sevrî ← Mutarrif b. Tarîf ← Şa'bî ← Ebû Cuhayfe رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-İlm, Hadis No. 111.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:111

Bu hadis önemlidir, çünkü Ali bizzat Resûlullah'ın ﷺ Ehl-i Beyt'e ümmetin bilmediği özel bir ilim bıraktığı iddiasını reddetmiştir. İlmin kaynakları Kur'an, Sünnet ve Allah'ın öğrenmeye gayret edene verdiği anlayıştır.

NOT: "BEN İLMİN ŞEHRİYİM, ALİ DE KAPISIDIR" HADİSİ

"Ben ilmin şehriyim, Ali de kapısıdır" hadisi çok yaygındır. Hâkim rivayet etmiştir; Tirmizî ise "Ben hikmetin eviyim, Ali de kapısıdır" lafzıyla rivayet etmiştir (Câmiu't-Tirmizî 3723).

Ancak hadis âlimlerinin çoğu onu ***zayıf***, bazıları ise uydurma saymıştır; bizzat Tirmizî de onun için *garîb münker* demiştir. Ali'nin geniş ilmi sahih rivayetlerle zaten sabittir.

KAYNAK:
Tirmizî, el-Câmi' (No. 3723); İbnü'l-Cevzî, el-Mevzûât; Elbânî, Silsiletü'l-Ehâdîsi'd-Daîfe, No. 2955.

ALINACAK DERSLER

Ali bize ilmin nesep yoluyla miras kalmadığını, gayretli bir öğrenme ve Allah'ın verdiği anlayışla elde edildiğini öğretir. İlmî dürüstlüğü de öğretir: kendisini yüceltecek olsa bile doğru olmayanı reddetmek. Gerçek âlim, insanların kendisi hakkında doğru olmayan bir şey zannetmesine izin vermez.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ÜÇ HALİFE İLE BİRLİKTE

Resûlullah ﷺ H. 11'de vefat edince Ali ve Peygamber ailesi onun yıkanması ve defnedilmesiyle ilgilendi.

Müslümanlar da ***Ebû Bekir es-Sıddîk***'a رضى الله عنه ilk halife olarak biat etti.

Ali, Fâtıma hastayken ve vefat edinceye kadar birkaç ay biatini geciktirdi. Sonra Ebû Bekir ile görüşmek istedi, onun faziletini kabul etti ve mescitte halkın önünde ona biat etti. Müslümanlar bu barışmaya sevindi (Sahîh-i Buhârî 4240).

HALİFELERİN DANIŞMANI

Ebû Bekir, Ömer ve Osman dönemleri boyunca Ali, hukukî meselelerde bir danışman ve başvuru kaynağıydı. Ömer zor meselelerde sık sık onun görüşüne başvururdu. Ali kızı ***Ümmü Gülsüm***'ü Ömer ile evlendirdi. Ömer yaralandığında, sonraki halifeyi seçecek altı kişilik şûrâya Ali'yi de dahil etti (Sahîh-i Buhârî 3700).

Ali'nin kendisinden önceki halifelere duyduğu saygı, oğlunun rivayet ettiği şu hadiste açıkça görülür:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3671

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ، حَدَّثَنَا جَامِعُ بْنُ أَبِي رَاشِدٍ، حَدَّثَنَا أَبُو يَعْلَى، عَنْ مُحَمَّدِ ابْنِ الْحَنَفِيَّةِ، قَالَ قُلْتُ لأَبِي أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ أَبُو بَكْرٍ. قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ عُمَرُ. وَخَشِيتُ أَنْ يَقُولَ عُثْمَانُ قُلْتُ ثُمَّ أَنْتَ قَالَ مَا أَنَا إِلاَّ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ.

TERCÜME:

Muhammed b. el-Hanefiyye dedi ki: Babama (Ali'ye): "Resûlullah'tan ﷺ sonra insanların en hayırlısı kimdir?" diye sordum. ***"Ebû Bekir"*** dedi. "Sonra kim?" dedim. ***"Sonra Ömer"*** dedi. Osman diyeceğinden korktum ve: "Sonra sen misin?" dedim. ***"Ben Müslümanlardan bir adamdan başka bir şey değilim"*** dedi.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Muhammed b. Kesîr ← Süfyân es-Sevrî ← Câmi' b. Ebî Râşid ← Ebû Ya'lâ Münzir es-Sevrî ← Muhammed b. el-Hanefiyye.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü Fezâili Ashâbi'n-Nebî ﷺ, Hadis No. 3671.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:3671

ALİ VE OSMAN'IN KUŞATILMASI

Osman b. Affân'ın رضى الله عنه halifeliğinin sonlarında Mısır, Kûfe ve Basra'dan gelen isyancılar Medine'deki evini kuşattı. Tarih kitapları, Ali'nin iki oğlu ***Hasan ve Hüseyin***'i Osman'ın kapısını korumaları

için gönderdiğini anlatır. Fakat Osman kendisi yüzünden kan dökülmesini istemedi ve H. 35 yılının Zilhicce ayında haksız yere şehit edildi.

ALINACAK DERSLER

Sahâbîler birbirine saygı gösterir, birbirinin faziletini kabul ederdi. Faziletli ve âlim olan Ali, Ebû Bekir ile Ömer'i öne çıkardı ve kendisi için "Müslümanlardan bir adamım" dedi. İşte gerçek tevazu budur. Allah bize hepsine dua etmeyi öğretir:

HAŞR SÛRESİ 59:10

وَٱلَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعۡدِهِمۡ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لَنَا وَلِإِخۡوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلۡإِيمَٰنِ وَلَا تَجۡعَلۡ فِي قُلُوبِنَا غِلّٗا لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٞ رَّحِيمٌ ١٠

Onlardan sonra gelenler: "Rabbimiz! Bizi ve bizden önce inanmış olan kardeşlerimizi bağışla; kalbimizde müminlere karşı kin bırakma; Rabbimiz! Şüphesiz Sen şefkatlisin, merhametlisin" derler.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/59:10

DÖRDÜNCÜ HALİFE VE FİTNE DÖNEMİ

Osman'ın şehadetinden sonra Medine'deki Müslümanlar H. 35 yılının Zilhicce ayında ***Ali b. Ebû Tâlib***'e dördüncü halife olarak biat etti. Müslümanların tarihindeki en zor şartlarda ***yaklaşık dört yıl dokuz ay*** hüküm sürdü.

NOT: FİTNE DÖNEMİNE DAİR EHL-İ SÜNNET'İN YOLU

Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat, ***Ali'nin meşru halife olduğuna*** ve tarafının hakka daha yakın bulunduğuna inanır. Aynı zamanda onunla ihtilafa düşen sahâbîler — Âişe, Talha, Zübeyr ve Muâviye gibi — içtihat etmişlerdir. İçtihadında isabet edene iki, hata edene bir sevap vardır.

Ehl-i Sünnet, hiçbir sahâbîyi kötülemekten ***dilini korur***; çünkü Resûlullah ﷺ: "Ashabıma sövmeyin" buyurmuştur (Sahîh-i Buhârî 3673). Bu döneme ait birçok tarihî rivayet zayıf ve uydurma haberlerle karışıktır; bu yüzden dikkatle okunmalıdır.

KAYNAK:
İbn Teymiyye, Minhâcü's-Sünne; İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye; Kādî Ebû Bekir İbnü'l-Arabî, el-Avâsım mine'l-Kavâsım.

OLAY	KISA AÇIKLAMA
Cemel Vak'ası (H. 36)	Basra yakınlarında Ali'nin tarafı ile Âişe, Talha ve Zübeyr'in tarafı arasında oldu. İki taraf da ıslah için çıkmıştı, ama çatışma çıktı. Sonra Ali, Âişe'yi büyük bir saygıyla Medine'ye geri gönderdi
Kûfe'ye taşınma	Ali, Irak'taki Kûfe'yi hilafet merkezi yaptı
Sıffîn Savaşı (H. 37)	Fırat kıyısında Ali'nin tarafı ile Şam'daki Muâviye'nin tarafı arasında; hakem olayıyla sona erdi
Hakem olayı (H. 37)	Ebû Mûsâ el-Eş'arî Ali'yi, Amr b. Âs Muâviye'yi temsil etti
Nehrevan Savaşı (H. 38)	Ali, sahâbîleri tekfir eden ve Müslümanları öldüren Hâricîlerle savaştı

HÂRİCÎLER VE RESÛLULLAH'IN ﷺ HABER VERMESİ

Hâricîler aslında Ali'nin taraftarlarıydı; hakem olayını reddettikleri için ondan ayrıldılar. "Hüküm ancak Allah'ındır" dediler. Ali onlara meşhur sözüyle cevap verdi: ***"Hak bir söz, ama onunla bâtıl kastediliyor"*** (Sahîh-i Müslim 1066).

Resûlullah ﷺ onları ortaya çıkmadan önce haber vermişti. Ebû Saîd el-Hudrî'nin رضي الله عنه rivayetine göre şöyle buyurmuştur: "Müslümanlar arasında bir ayrılık olduğu sırada bir grup dinden çıkacak; onlarla iki taraftan ***hakka daha yakın olanı*** savaşacaktır" (Sahîh-i Müslim 1065). Âlimler, bu hadisin Ali ve tarafının hakka daha yakın olduğunun delili olduğunu söylemiştir.

HASAN'IN SULHU

Resûlullah ﷺ torunu Hasan hakkında da şöyle buyurmuştur: ***"Bu oğlum bir seyyiddir (efendidir). Umulur ki Allah onun vesilesiyle Müslümanlardan iki büyük topluluğun arasını bulur"*** (Sahîh-i Buhârî 2704). Bu söz, Ali'nin vefatından sonra H. 41'de, Hasan'ın ümmeti birleştirmek için hilafeti Muâviye'ye bırakmasıyla gerçekleşti. O yıl ***Âmü'l-Cemâa***, yani Birlik Yılı olarak bilinir.

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ bu hadislerde her iki tarafı da ***Müslüman*** olarak anmıştır. Sahâbîlerin ihtilafı ümmet için bir imtihandır, onları kötülemek için bir bahane değil. Fitne döneminin en büyük dersi, Kur'an'ı okuyup da anlamayan Hâricîlerin gösterdiği gibi ayrılığın ve aşırılığın tehlikesidir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KÛFE'DE ŞEHADETİ

Nehrevan'dan sonra Hâricîlerin kalıntılarından üç kişi aynı gece üç lideri öldürmek için anlaştı: Kûfe'de Ali'yi, Şam'da Muâviye'yi ve Mısır'da Amr b. Âs'ı. Yalnızca Ali'ye karşı plan başarılı oldu.

SİYER NOTU: EMÎRÜ'L-MÜ'MİNÎN'İN SON SABAHI

H. 40 yılının Ramazan ayında (Ocak 661), Ali şafak vakti insanları namaza uyandırarak Kûfe mescidine doğru çıktı. Hâricîlerden ***Abdurrahman b. Mülcem*** zehirli bir kılıçla ona saldırdı ve başından yaraladı.

Ali, kendisi hayatta kaldığı sürece İbn Mülcem'e iyi davranılmasını vasiyet etti. İyileşirse affetmeye ya da kısas almaya kendisi karar verecekti. Vefat ederse İbn Mülcem tek bir darbeyle öldürülecek ve ***ona müsle yapılmayacaktı*** (organları kesilmeyecekti).

Ali iki gün sonra, ***yaklaşık 63 yaşında*** vefat etti. Onu oğulları Hasan ve Hüseyin yıkadı, cenaze namazını Hasan kıldırdı. Hâricîlerin kabrini açmasından korkulduğu için kabrinin yeri gizlendi; tarihçiler yeri konusunda ihtilaf etmiştir.

KAYNAK:
İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ (Ali'nin biyografisi); Taberî, Târîhu'r-Rusül ve'l-Mülûk; İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye.

HADİS: İNSANLARIN EN BEDBAHTI

Ammâr b. Yâsir'in رضى الله عنه rivayetine göre bir gazvede toprağın üzerinde uyuyakalan Ali ve Ammâr'a Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "Size insanların en bedbaht iki kişisini haber vereyim mi? (Hz. Sâlih'in عَلَيْهِ السَّلَامُ) devesini kesen Semûdlu adam ve ey Ali, seni şuradan vuracak olan — elini Ali'nin başına koyarak — ta ki şu ıslanıncaya kadar — sakalını tutarak."

Derece: Çok sayıda yolu sebebiyle bazı âlimlere göre HASEN — Müsned-i Ahmed No. 18321; Hâkim, el-Müstedrek; Elbânî, Silsiletü'l-Ehâdîsi's-Sahîha, No. 1088.

ALINACAK DERSLER

Ali, dini savunduğunu zanneden bir adam tarafından öldürüldü. İşte aşırı düşüncenin tehlikesi budur: büyük bir sahâbîyi öldürmeyi bir "ibadet" hâline getirir. Ali ise ölüm döşeğinde bile katiline adaletle davranılmasını ve müsle yapılmamasını vasiyet etti. Adalet, düşmanın karşısında bile kaybolmadı.

ALİ'NİN AHLÂKI VE ŞAHSİYETİ

Sahâbe biyografileri Ali'yi cesur, âlim, zâhid, âdil ve cömert olarak anlatır. Bu vasıfları önceki bölümlerde gördük. Aşağıdaki tablo bunları özetler:

VASIF	ALİ'NİN HAYATINDAKİ DELİLİ
Cesaret	Hicret gecesi Resûlullah'ın ﷺ yatağında yatması; Bedir'deki vuruşma; Hayber sancağı
İlim	"En iyi hüküm vereniniz Ali'dir" (Sahîh-i Buhârî 4481); Yemen'e giderken Resûlullah'ın ﷺ duası
Emanet	Mekkelilerin emanetlerini iade etmesi; Hudeybiye Antlaşması'nı yazması
Resûlullah ﷺ sevgisi	"Allah'ın Resûlü" ibaresini silmeyi reddetmesi (Sahîh-i Buhârî 2699)
Sadelik	Tek bir zırhtan ibaret mehir; mescidin toprağında uyuması (Ebû Türâb)
Tevazu	"Ben Müslümanlardan bir adamım" (Sahîh-i Buhârî 3671)
Adalet	Katiline müsle yapılmamasını vasiyet etmesi
Zikirde devamlılık	Fâtıma tesbihini Sıffîn gecesinde bile terk etmemesi (Sahîh-i Buhârî 5362)

ALINACAK DERSLER

Ali'nin büyüklüğü tek bir vasıfta değil, hepsinin bir arada bulunmasındadır: âlim bir kahraman, zâhid bir emir, mütevazı bir kadı. Allah onda bir insanda nadiren bir araya gelen vasıfları toplamıştır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ALİ KISSALARININ KAYNAKLARI

Aşağıdaki tablo, bu e-kitaptaki her ana kıssanın kaynağını ve sağlamlık derecesini gösterir; böylece okuyucu sahih olanı sadece meşhur olandan ayırt edebilir.

KISSA	KAYNAK	DERECE
Müslüman olan ilk çocuk	İbn İshâk; siyer kitapları	Meşhur
Resûlullah'ın ﷺ yatağında yatması	İbn İshâk; Müsned-i Ahmed	Meşhur
Hutamiyye zırhının mehir olması	Sünen-i Ebû Dâvûd 2125	Sahih
Bedir'deki vuruşma	Sahîh-i Buhârî 3965, 3969	Sahih
Amr b. Abdi Vüd ile vuruşma	İbn İshâk	Meşhur
Hudeybiye Antlaşması'nı yazması	Sahîh-i Buhârî 2699	Sahih
Hayber sancağı	Sahîh-i Buhârî 3701	Sahih
Merhab'ı öldürmesi	Sahîh-i Müslim 1807	Sahih
Hayber kapısını sökmesi	İbn İshâk (meçhul râvi)	Zayıf
Hârûn'un Mûsâ'ya göre konumu	Sahîh-i Buhârî 4416	Sahih
Mübâhele âyeti	Sahîh-i Müslim 2404	Sahih
Abâ Hadisi	Sahîh-i Müslim 2424	Sahih
Berâe'yi ilan etmesi	Sahîh-i Buhârî 4656	Sahih
Gadîr-i Hum	Câmiu't-Tirmizî 3713	Sahih
Ebû Türâb	Sahîh-i Buhârî 3703	Sahih
Fâtıma tesbihi	Sahîh-i Buhârî 3705	Sahih
Ali'yi sevmenin imandan olması	Sahîh-i Müslim 78	Sahih
"Ben ilmin şehriyim, Ali de kapısıdır"	Câmiu't-Tirmizî 3723	Zayıf
Ebû Bekir ve Ömer'in en hayırlı olması	Sahîh-i Buhârî 3671	Sahih
Hâricîler ve hakka daha yakın taraf	Sahîh-i Müslim 1065	Sahih
İnsanların en bedbahtı	Müsned-i Ahmed 18321	Hasen

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ALİ'NİN HAYATINDAKİ ŞAHSİYETLER

ŞAHSİYET	ROLÜ
Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib	Ali'nin babası; Mekke'de Resûlullah'ın ﷺ amcası ve koruyucusu
Fâtıma bint Esed	Ali'nin annesi; Müslüman olup hicret etti
Ca'fer b. Ebû Tâlib رضى الله عنه	Ali'nin ağabeyi; Habeşistan muhacirlerinin önderi; Mûte'de şehit oldu
Fâtımatü'z-Zehrâ رضى الله عنها	Resûlullah'ın ﷺ kızı ve Ali'nin eşi
Hasan ve Hüseyin رضى الله عنهما	Ali'nin oğulları ve Resûlullah'ın ﷺ torunları
Muhammed b. el-Hanefiyye	Ali'nin oğlu; Sahîh-i Buhârî 3671'in râvisi
Hamza b. Abdülmuttalib رضى الله عنه	Ali'nin amcası; Bedir vuruşmasında onunla birlikteydi (Seri 1)
Ubeyde b. Hâris رضى الله عنه	Ali'nin amcasının oğlu; Bedir'de aldığı yaralarla şehit oldu
Zeyd b. Hârise رضى الله عنه	Hamza'nın kızının velayeti konusunda Ali ve Ca'fer ile tartıştı
Amr b. Abdi Vüd	Hendek'te Ali'nin öldürdüğü Kureyş kahramanı (siyer rivayeti)
Merhab	Ali'nin öldürdüğü Hayber Yahudilerinin kahramanı (Sahîh-i Müslim 1807)
Sehl b. Sa'd رضى الله عنه	Hayber sancağı ve Ebû Türâb hadislerinin râvisi
Sa'd b. Ebû Vakkâs رضى الله عنه	Hârûn'un Mûsâ'ya göre konumu hadisinin râvisi
Ebû Bekir, Ömer ve Osman رضى الله عنهم	Ali'den önceki üç halife; Ali onların danışmanıydı
Muâviye b. Ebû Süfyân رضى الله عنه	Şam valisi; Osman'ın kısası konusunda Ali ile ihtilaf etti
Abdurrahman b. Mülcem	Ali'yi Kûfe'de öldüren Hâricî

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ALİ'NİN HAYATINDAKİ MEKÂNLAR

MEKÂN	OLAY	BÖLÜM
Mekke	Ali'nin doğumu; Müslüman oluşu; hicret gecesi	1–3
Medine	Fâtıma ile evliliği; Tebük'te geride kalması; halife olarak biat	4, 8, 15
Bedir	Hamza ve Ubeyde ile vuruşma	5
Hudeybiye	Barış antlaşmasını yazması	6
Hayber	Sancağın Ali'ye verilmesi; Merhab'ın öldürülmesi	7
Minâ	Berâe Sûresi'nin ilanı	10
Yemen	Kadı olarak gönderilmesi	10
Gadîr-i Hum	"Ben kimin mevlâsı isem…" sözü	10
Basra	Cemel Vak'ası	15
Sıffîn (Fırat kıyısı)	Sıffîn Savaşı ve hakem olayı	15
Kûfe	Hilafet merkezi; Ali'nin şehit edildiği yer	15–16

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ALİ'NİN HAYAT KRONOLOJİSİ

Aşağıdaki tarihler siyer kitaplarına dayanan yaklaşık tarihlerdir. Milâdî yıllar fikir vermesi için verilmiştir.

ZAMAN	OLAY
600 civarı	Ali, nübüvvetten yaklaşık on yıl önce Mekke'de doğdu
Çocukluk	Kureyş kıtlığa uğrayınca Resûlullah ﷺ onu yanına aldı
610	Yaklaşık on yaşında Müslüman oldu
622 (H. 1)	Hicret gecesi Resûlullah'ın ﷺ yatağında yattı; Medine'ye ona yetişti
H. 2 (624)	Bedir Savaşı; Fâtıma ile evlilik
H. 3 (625)	Uhud Savaşı; Hasan'ın doğumu
H. 5 (627)	Hendek Savaşı
H. 6 (628)	Hudeybiye Antlaşması'nı yazdı
H. 7 (628)	Hayber sancağı
H. 9 (630)	Tebük sırasında Medine'de kaldı; Minâ'da Berâe'yi ilan etti
H. 10 (632)	Yemen kadılığı; Veda Haccı ve Gadîr-i Hum
H. 11 (632)	Resûlullah'ın ﷺ ve Fâtıma'nın vefatı; Ebû Bekir'e biat
H. 13–35	Ebû Bekir, Ömer ve Osman'ın danışmanı
Zilhicce H. 35 (656)	Dördüncü halife olarak biat aldı
H. 36 (656)	Cemel Vak'ası; Kûfe'ye taşındı
H. 37 (657)	Sıffîn Savaşı ve hakem olayı
H. 38 (658)	Hâricîlere karşı Nehrevan Savaşı
Ramazan H. 40 (661)	Kûfe'de İbn Mülcem tarafından yaralandı ve şehit olarak vefat etti

ALINACAK DERSLER

Ali'nin hayatı, İslam'ın ilk tarihinin tamamına uzanır: Mekke'deki ilk vahiyden Kûfe'deki hilafet dönemine kadar. O, ümmetin doğuşunun şahidi, meydanda onun savunucusu ve en ağır imtihanında onun önderiydi.

ALİ HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR

Bu bölüm, Ali b. Ebû Tâlib رضى الله عنه hakkında sık sorulan soruları cevaplandırır. Cevaplar kısadır; ayrıntılar önceki bölümlerdedir.

1. ALİ'NİN RESÛLULLAH ﷺ İLE AKRABALIĞI NEDİR?

Amcasının (Ebû Tâlib'in) oğlu ve damadıdır (Fâtıma'nın eşi). Ayrıca Resûlullah'ın ﷺ evinde büyümüştür.

2. ALİ'NİN KÂBE'NİN İÇİNDE DOĞDUĞU DOĞRU MU?

Bu bazı kitaplarda geçer, ancak sahih bir senetle sabit değildir. Tarih kitaplarında Kâbe'de doğduğu bilinen kişi Hakîm b. Hizâm'dır.

3. ALİ KAÇ YAŞINDA MÜSLÜMAN OLDU?

Meşhur görüşe göre yaklaşık on yaşında. İman eden ilk çocuktur.

4. EBÛ TÜRÂB LAKABI NE ANLAMA GELİR?

"Toprağın babası." Resûlullah ﷺ mescitte uyurken sırtına toprak bulaştığını görünce ona böyle seslendi. Ali'nin en sevdiği lakaptı (Sahîh-i Buhârî 3703).

5. ALİ'NİN FÂTIMA'YA VERDİĞİ MEHİR NEYDİ?

Hutamiyye zırhı (Sünen-i Ebû Dâvûd 2125).

6. ALİ'NİN HAYBER KAPISINI SÖKTÜĞÜ KISSASI SAHİH Mİ?

Hayır, senedi zayıftır. Sahih olan, sancağın Ali'ye verildiği ve Allah'ın Hayber'i onun elleriyle fethettiğidir (Sahîh-i Buhârî 3701; Sahîh-i Müslim 1807).

7. "HÂRÛN'UN MÛSÂ'YA GÖRE KONUMU" NE DEMEKTİR?

Resûlullah'ın ﷺ Ali'ye yakınlığı ve güveni; tıpkı Mûsâ'nın عَلَيْهِ السَّلَامُ kavmine bakması için Hârûn'u عَلَيْهِ السَّلَامُ bırakması gibi. Bizzat şunu vurgulamıştır: "Şu kadar var ki benden sonra peygamber yoktur" (Sahîh-i Buhârî 4416).

8. EHL-İ BEYT KİMLERDİR?

33:33. âyetin bağlamına göre Resûlullah'ın ﷺ hanımları Ehl-i Beyt'tendir; Abâ Hadisi de Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin'in de onlardan olduğunu gösterir (Sahîh-i Müslim 2424).

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

9. "BEN İLMİN ŞEHRİYİM, ALİ DE KAPISIDIR" HADİSİ SAHİH Mİ?

Hadis âlimlerinin çoğu onu zayıf, bazıları uydurma saymıştır (Câmiu't-Tirmizî 3723).

10. ALİ'NİN EBÛ BEKİR VE ÖMER HAKKINDAKİ GÖRÜŞÜ NEYDİ?

Onları Resûlullah'tan ﷺ sonra insanların en hayırlıları olarak saydı ve halkın önünde Ebû Bekir'e biat etti (Sahîh-i Buhârî 3671, 4240).

11. ALİ İLE MUÂVİYE ARASINDAKİ İHTİLAFA BAKIŞIMIZ NASIL OLMALI?

Ehl-i Sünnet, Ali'nin meşru halife ve hakka daha yakın olduğuna, ihtilafa karışan bütün sahâbîlerin ise içtihat ettiğine inanır. Onları kötülemekten dilimizi korur ve hepsine dua ederiz (Haşr 59:10).

12. ALİ'Yİ KİM, NE ZAMAN ÖLDÜRDÜ?

Hâricîlerden Abdurrahman b. Mülcem, H. 40 yılının Ramazan ayında, şafak vakti Kûfe'de.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DERSLER VE SONUÇ

Ali b. Ebû Tâlib'in رضى الله عنه hikâyesi Resûlullah'ın ﷺ evinde iman eden bir çocukla başlar ve sabah namazına giderken şehit edilen bir halifeyle sona erer. Bu iki nokta arasında iman, ilim, cihad ve imtihanla dolu elli yıllık bir hayat vardır.

DERS	ALİ'NİN HAYATINDAN
Çocukluktan iman	Erken ekilen tevhid tohumu en güçlü şekilde filizlenir
Hidayeti hedefleyen cesaret	"Senin vesilenle tek bir kişinin hidayeti kızıl develerden hayırlıdır"
İlim ve dürüstlük	Gizli ilim iddiasını reddetmesi; ilim Kur'an ve Sünnet'ten gelir
Sadelik	Zırhtan mehir, hizmetçisiz bir ev, uykudan önce zikir
Tevazu ve saygı	Ebû Bekir ve Ömer'in faziletini kabul etmesi
Aşırılığın tehlikesi	Hâricîler Ali'yi din adına öldürdü
Sona kadar adalet	Katiline müsle yapılmamasını vasiyet etmesi

HAYATIMIZDA ALİ

Uyumadan önce 33 kere sübhânallah, 33 kere elhamdülillah ve 34 kere Allahu ekber dediğimiz her seferde, Resûlullah'ın ﷺ Ali ile Fâtıma'ya hediyesine vâris oluruz. Sadeliği seçtiğimiz, bizden öncekilere saygı gösterdiğimiz veya dinde aşırılığı reddettiğimiz her seferde Ali'nin izinden gideriz.

Onun hikâyesi bize Resûlullah'ın ﷺ bütün ashabını sevmeyi de öğretir. Ali'yi sevmek başkalarından nefret etmek demek değildir; bilakis kardeşlerine en çok saygı gösteren bizzat Ali'nin kendisiydi. Hepsine karşı temiz olan kalp, Allah'ın Haşr Sûresi'nde övdüğü kalptir.

İnşallah İslam Kahramanları serisi sıradaki şahsiyetlerle devam edecektir. Allah, Ebü'l-Hasan, Ebû Türâb Ali b. Ebû Tâlib'den razı olsun ve bizi cennetinde Resûlullah ﷺ, onun âli ve ashabıyla bir araya getirsin.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAYNAKÇA

KUR'AN VE TEFSİR

Kur'ân-ı Kerîm, Osmanlı hattı ve Diyanet İşleri Başkanlığı meali. quran.com

İbn Kesîr, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm (Âl-i İmrân 3:61; Enfâl 8:30; Tevbe 9:3, 9:100; Hac 22:19; Ahzâb 33:33; Fetih 48:18; Haşr 59:10).

HADİS

Sahîh-i Buhârî 17, 111, 2699, 2704, 2903, 3091, 3671, 3673, 3700, 3701, 3702, 3703, 3705, 3965, 3969, 4240, 4350, 4416, 4481, 4656, 5362. sunnah.com/bukhari

Sahîh-i Müslim 78, 1065, 1066, 1807, 2404, 2424. sunnah.com/muslim

Sünen-i Ebû Dâvûd 2125, 3582. sunnah.com/abudawud

Câmiu't-Tirmizî 3713, 3723, 3728, 3747. sunnah.com/tirmidhi

Müsned-i Ahmed 18321; Hâkim, el-Müstedrek ale's-Sahîhayn.

Elbânî, Silsiletü'l-Ehâdîsi's-Sahîha (No. 1088) ve Silsiletü'l-Ehâdîsi'd-Daîfe (No. 2955).

SİYER, TARİH VE BİYOGRAFİ KİTAPLARI

İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk'tan rivayetle).

İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ (Ali b. Ebû Tâlib'in biyografisi).

Taberî, Târîhu'r-Rusül ve'l-Mülûk.

İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye.

İbn Hacer el-Askalânî, el-İsâbe fî Temyîzi's-Sahâbe; Fethu'l-Bârî Şerhu Sahîhi'l-Buhârî.

Nevevî, el-Minhâc Şerhu Sahîhi Müslim.

Kādî Ebû Bekir İbnü'l-Arabî, el-Avâsım mine'l-Kavâsım.

Safiyyurrahman el-Mübârekfûrî, er-Rahîku'l-Mahtûm.

TDV İslâm Ansiklopedisi, "Ali". islamansiklopedisi.org.tr/ali

QURANSCİENCE.MY'DEKİ İLGİLİ SERİLER

İslam Kahramanları, Seri 1: Hz. Hamza b. Abdülmuttalib. quranscience.my/ebook/tr/kahramanlar-01-hz-hamza-bin-abdulmuttalib.html

Siyer-i Nebî, Seri 9 (Bedir Savaşı) ve Seri 10 (Uhud Savaşı). quranscience.my/#sirah

DESTEK VE BAĞIŞ

Bu e-kitap Müslümanlar için **tamamen ücretsiz** yayımlanmıştır ve **kesinlikle satılamaz**. Araştırma masraflarına, quranscience.my sitesinin barındırma giderlerine ve yeni e-kitapların yayımına destek olmak için yapılacak bağışlar memnuniyetle karşılanır — ancak **zorunlu değildir**. Allah her bağışı sadaka-i câriye olarak kabul etsin.

BAKARA SÛRESİ 2:261

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfü geniştir, O her şeyi bilendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:261

SEBE SÛRESİ 34:39

قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ٣٩

De ki: "Doğrusu Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını hem genişletir ve hem de ona daraltıp bir ölçüye göre verir; sarfettiğiniz herhangi bir şeyin yerine O daha iyisini koyar, çünkü O rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/34:39

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2588

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، وَابْنُ، حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - وَهُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلاَّ عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه, Resûlullah'tan ﷺ rivayet edildiğine göre şöyle buyurdu: "Sadaka maldan bir şey eksiltmez. Allah affeden kulun ancak izzetini artırır. Allah için alçakgönüllü olanı da Allah mutlaka yükseltir."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, affetmeye ve tevazua teşvik bâbı, Hadis No. 2588.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:2588

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1631

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، - يَعْنِي ابْنَ سَعِيد - وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - هُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "İnsan ölünce ameli kesilir; ancak üç şey müstesnadır: sadaka-i câriye, faydalanılan ilim ya da kendisine dua eden salih evlat."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Vasiyye, insana ölümünden sonra ulaşan sevap bâbı, Hadis No. 1631.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:1631

CEZÂKUMULLÂHU HAYRAN KESÎRÂ

Bağış yapmak için yukarıdaki QR kodunu (DuitNow) okutun.

Uluslararası bağışçılar: yukarıdaki PayPal QR kodunu okutun ya da şu adresi ziyaret edin: paypal.me/quranscience